Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

4.11.2018

HE 18/2018 vp
HE 138/2018 vp

Hallitusneuvos Ilpo Helismaa

HE 18/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

HE 138/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi annetun hallituksen esityksen (HE 18/2018 vp) täydentämisestä

Eduskunnan hallintovaliokunta

Hallituksen esitys HE 18/2018 vp

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi pelastuslakia, Pelastusopistosta annettua lakia, palosuojelurahastolakia ja eräitä muita lakeja. Pääosa muutoksista johtuu maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevasta lainsäädännöstä.

Pelastuslakiin tehtäisiin lisäksi tarkistuksia, jotka koskevat öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja kansainvälisen avun vastaanottamista, paloilmoittimien aiheuttamista erheellisistä ilmoituksista perittäviä maksuja, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta sekä väestönsuojien rakentamista. Väestönsuojeluun liittyvien säännösten systematiikkaa selkeytettäisiin.

Esityksessä ehdotetaan, että lait tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2021. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa, pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusvaatimuksia sekä väestönsuojelua ja väestönsuojien rakentamista koskevat säännökset tulisivat esityksen mukaan kuitenkin voimaan jo 1 päivänä tammikuuta 2019.

Hallituksen esitys HE 138/2018 vp

Esityksessä ehdotetaan täydennettäväksi hallituksen esitystä laiksi pelastuslain muuttamiseksi ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi (HE 18/2018 vp).

Pelastuslain ja eräiden muiden lakien muuttamista koskevia pykäläehdotuksia muutettaisiin poistamalla niistä maakuntauudistukseen liittyvät viittaukset siten, että nykyinen oikeustila säilyisi tältä osin.

Täydennettyyn esitykseen sisältyvien lakien on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Alkuperäisen esitykseen HE 18/2018 vp sisältyvistä maakuntauudistukseen liittyvistä säännöksistä johtuen alkuperäinen esitys on ollut tarkoitus hyväksyä sen jälkeen kun maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskeva lainsäädäntö on hyväksytty.

Pääministeri Juha Sipilä antoi 27 päivänä kesäkuuta eduskunnassa pääministerin ilmoituksen maakunta- sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen voimaantulon siirtymisestä niin, että maakuntien aloittamisen ajankohtaa siirretään vuoden 2021 alkuun. Tämän hetkisen arvion mukaan maakuntien perustamista sekä maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa ja valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön hyväksyminen ajoittuu vuoden 2018 loppupuolelle. Alkuperäisen esityksen

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

hyväksyminen voisi näin ollen toteutua vasta hyvin lähellä sen edellä mainittujen säännösten suunniteltua voimaantuloa.

Täydentävässä esityksessä ehdotetaan lakiehdotuksista poistettavaksi alkueräiseen esitykseen sisältyvät maakuntauudistusta koskevat kirjaukset. Tarkoituksena on, että viimeistään 5.12.2018 annetaan erillinen hallituksen esitys, jossa huomioidaan maakuntauudistuksesta johtuvat muutostarpeet.

Täydentävässä esityksessä on otettu huomioon liikenne- ja viestintäministeriön antamat hallituksen esitykset HE 61/2018 vp ja HE 104/2018 vp, joilla uudistetaan liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastorakennetta ja näiden virastojen keskinäistä toimivaltaa.

Esityksen tavoitteet

Alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa koskevan esityksen tavoitteena on, että merellinen ympäristöturvallisuus parantuu tai pysyy vähintään nykyisellä tasolla. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan luotaisiin kustannustehokkaampi ja selkeämpi operatiivisen johtamisen kokonaisuus, joka hyödyntää nykyistä monipuolisemmin viranomaisten johtamis- ja toimeenpanokykyjä sekä erityisosaamista.

Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta koskevan esityksen tavoitteena on yhdenmukaistaa koulutusta, edistää tämän henkilöstön osaamisen suunnitelmallista ja tehokasta kehittämistä sekä pelastustoimen palveluiden yhdenmukaista saatavuutta koko maassa.

Väestönsuojarakentamista koskevan esityksen tavoitteena on sujuvoittaa väestönsuojarakentamiseen liittyvää poikkeuslupakäsittelyä ja alentaa väestönsuojarakentamisesta johtuvia kustannuksia. Ehdotetut säädösmuutokset koskisivat vain uusia rakennushankkeita ja niiden valmistelussa on otettu huomioon väestön suojaamisen edellyttämät välttämättömät tarpeet.

Palosuojelurahastolakia koskevan esityksen tavoitteena on tarkistaa Palosuojelurahaston ohjausta koskevia säännöksiä siten, että niissä huomioidaan Valtiontalouden tarkastusviraston näkemykset rahastotalouden ohjaamisesta niin, että jatkossa sisäministeriö hyväksyisi rahaston tulostavoitteet. Lisäksi palosuojelurahastolakiin tehtäisiin rahaston toiminnan kannalta tarpeellisia päivityksiä ja muutoksia koskien muun muassa palosuojelumaksun suorittamisen ajankohtaa sekä rahaston tilinpäätöksen hyväksymisen ja vahvistamisen ajankohtia.

Keskeiset ehdotukset

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Esityksessä ehdotetaan, että öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta kuuluisi jatkossa pelastuslain mukaiseen pelastustoimeen. Sisäministeriölle kuuluu pelastustoimen valtakunnallinen johtaminen. Sisäministeriö vastaa pelastustoimen yleisestä suunnittelusta, ohjauksesta, valvonnasta ja koordinoinnista sekä niiden kehittämisestä. Sisäministeriön tehtävänä on huolehtia myös pelastustoimen valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä kehittää eri ministeriöiden ja toimialojen yhteistoimintaa pelastustoiminnassa. Sisäministeriö huolehtisi näin ollen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan valtakunnallisista valmisteluista ja järjestelyistä sekä sovittaisi yhteen ympäristöministeriön vastuulla olevien ympäristönsuojelua koskevien velvoitteiden huomioon ottamista torjunnassa ja sen kehittämisessä.

Pelastustoimintaa (öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaa) pelastustoimen alueella johtaisi alueen pelastusviranomainen. Alueen pelastustoimen vastuulle kuuluva ympäristövahinkojen torjunta olisi osa pelastuslain mukaista pelastustoimintaa. Pelastustoimen viranomaiset hallitsivat onnettomuustyypistä riippumatta itse omia resurssejaan ja päättäisivät niiden käytöstä sekä tehtävien priorisoinnista.

Rajavartiolaitos johtaisi pelastustoimintaa alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa ja asettaisi pelastustoiminnan johtajan, jos alusöljy- ja kemikaalivahinko on sattunut tai sen vaara uhkaa Suomen merialueella aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä. Jos torjuntaan osallistuu useamman toimialan viranomaisia, pelastustoiminnan yleisjohtajana toimisi Rajavartiolaitoksen asettama pelastustoiminnan johtaja, joka vastaisi

yleisjohtajana torjuntatoimiin osallistuvien viranomaisten ja muiden tahojen toimintojen koordinoinnista, yhteensovittamisesta, yhteisen tilannekuvan luomisesta sekä torjuntatoimiin liittyvästä tiedottamisesta.

Ympäristönsuojeluasioista vastaava asianomainen viranomainen antaisi tarvittaessa muille torjuntatoimiin osallistuville viranomaisille asiantuntija-apua ja mahdollisuuksiensa mukaan muutakin apua öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa. Ympäristönäkökohtien huomioon ottamisen turvaamiseksi öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa varten perustettavaan johtoryhmään tulisi aina kutsua ympäristönsuojelun asiantuntija tai varatta tällaiselle asiantuntijalle tilaisuus tulla muuten kuulluksi.

Öljyvahinkojen torjuntaa koskeva lainsäädäntö ehdotetaan siirrettäväksi osaksi pelastustoimen säädöksiä siinä laajuudessa, kuin kyse on pelastustoimintaan rinnastettavasta toiminnasta. Ympäristöministeriölle kuuluisi jatkossakin ympäristövahinkolainsäädäntöön sekä ennallistamiseen ja kunnostamiseen sekä eritystilanteiden jätehuollon ohjaamiseen liittyviä tehtäviä. Suomen ympäristökeskus tuottaisi torjuntaa tukevia asiantuntijapalveluita sekä alaan liittyvää tutkimusta.

Merellisten öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnan kansallisen suorituskyvyn ja kansainvälisen yhteistyön kehittämisestä vastaisi sisäministeriön hallinnonala. Sisäministeriön hallinnonala koordinoisi tältä osin valtakunnallisesti ympäristövahinkojen torjunnan suunnittelua, siihen liittyvää harjoitustoimintaa, osallistumista kansalliseen ja kansainväliseen öljy- ja aluskemikaalivahinkojen valvonnan ja torjunnan yhteistoimintaan sekä torjuntaosaamisen ja -kaluston kehittämistä yhteistoiminnassa torjuntaan osallistuvien ja sitä tukevien tahojen kanssa.

Nykyisen toimintakyvyn turvaamiseksi ja asiantuntemuksen säilyttämiseksi Suomen ympäristökeskuksesta siirrettäisiin torjuntatoimeen kohdennetut henkilö- sekä taloudelliset resurssit sisäministeriölle pois lukien tutkimustoimintaan liittyvät voimavarat.

Pelastustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Pelastuslain 56 §:ssä säädetty pelastustoimen sivutoimiselta henkilöstöltä ja sopimushenkilöstöltä edellytetty riittävä koulutus ehdotetaan täsmennettäväksi tarkoittamaan Pelastusopiston laatiman opetussuunnitelman mukaista koulutusta. Säännöstä on perusteltua täsmentää, koska sen nykyinen sanamuoto on aiheuttanut epätietoisuutta ja alueellisia tulkintaeroja. Nykyisestä säännöksestä ei käy ilmi, millaista koulutusta on pidettävä riittävänä pelastustoimintaan osallistuvalle henkilöstölle.

Väestönsuojarakentaminen

Pelastuslain 71 §:n 1 momentissa säädetty väestönsuojan rakentamisvelvoite ehdotetaan poistettavaksi sellaista kevytrakenteisista rakennuksista, joiden väestönsuojan rakennuskustannukset olisivat erityisen korkeat suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin. Vapautus kohdistuisi rakennustyyppeihin, joiden rakentamiskustannukset jäävät yleensä muuta rakentamista alemmiksi, jolloin väestönsuojan rakentamiskustannukset suhteessa koko rakennuksen rakentamiskustannuksiin nousevat muuta rakentamista korkeammaksi. Aluehallintovirasto on tällä perusteella voinut yksittäistapauksessa myöntää vapautuksen väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta.

Lisäksi väestönsuojien rakentamiskustannuksia ehdotetaan alennettavaksi helpottamalla mahdollisuuksia rakentaa yhteisiä väestönsuojia.

Väestönsuojarakentamiseen kohdistuvien harkinnanvaraisten vapautusten ja helpotusten myöntäminen ehdotetaan siirrettäväksi aluehallintovirastolta ja sisäministeriöltä rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle.

Palosuojelurahastolaki

Esityksessä ehdotetaan Palosuojelurahastolakia muutettavaksi siten, että sisäministeriön ohjausvaltaa suhteessa rahastoon lisättäisiin. Muutoksen myötä Palosuojelurahaston toiminnan yleinen ohjaus ja valvonta kuuluisivat sisäministeriölle, joka hyväksyisi myös rahaston tulostavoitteet. Lisäksi vakuutuksenvälittäjille säädetyn palosuojelumaksun suorittamisen ajankohtaa aikaistettaisiin ja rahaston tilinpäätöksen hyväksymistä ja vahvistamista koskevat ajankohdat poistettaisiin.

Eräiden muiden lakien muuttaminen

Esityksessä ehdotetaan edellä mainittujen lakien lisäksi tehtäväksi öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan johtovastuun siirrosta johtuvia muutoksia meripelastuslakiin (1145/2001) ja merenkulun ympäristönsuojelulakiin (1672/2009). Laki öljyvahinkojen torjunnasta (1673/2009) esitetään kumottavaksi.

Esityksen vaikutukset

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen kiireellisen torjunnan operatiivinen johtaminen keskitettäisiin sisäministeriön hallinnonalalle. Alusöljyvahingon ja aluskemikaalivahingon pelastustoimintaa Suomen aluevesillä aavalla selällä tai talousvyöhykkeellä johtaisi Rajavartiolaitoksen asettama pelastustoiminnan johtaja. Sisäministeriölle siirtyisivät myös merialueen alusöljy- ja aluskemikaalivahinkojen operatiiviseen johtamiseen liittyvät hallinnolliset vastuut sekä torjuntatoimia koskevan lainsäädännön valmisteluvastuu. Muutoksilla luotaisiin öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntaan valtakunnallisesti selkeä operatiivisen johtamisen kokonaisuus, joka hyödyntäisi entistä monipuolisemmin meripelastustoimen ja pelastustoimen viranomaisten olemassa olevia johtamis- ja toimeenpanokykyjä sekä erityisosaamista.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan johtovastuun siirtäminen kokonaan sisäministeriölle ja sen ohjauksessa toimivalle pelastustoimelle mahdollistaisi Rajavartiolaitoksen ja pelastuslaitosten operatiivisen ja kalustohankintojen yhteensovittamisen ja tukisi samalla merellisten toimeenpanokykyjen kustannustehokasta käyttöä.

Esityksellä ei muutettaisi merkittävästi pelastuslaitosten tehtäviä tai vastuualueita, vaan ne vastaisivat jatkossakin öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnasta maa-alueella, rannikolla ja saaristossa. Pelastuslaitokset vastaisivat myös aluskemikaalivahinkojen torjunnasta rannikolla ja saaristossa. Valtion viranomaisten ja pelastuslaitosten alueellinen vastuunjako määritettäisiin tarkemmin Rajavartiolaitoksen johdolla tapahtuvassa yhteistyösuunnittelussa. Lisäksi Rajavartiolaitos yhteen sovittaisi merialueen torjuntaan varautumista.

Koko sisäministeriön hallinnonala on varautunut pitkäkestoiseen johtamistoimintaan. Esitetyssä siirrossa hyödynnettäisiin meripelastustoimen ja pelastustoimen ympärivuorokautista johtamis- ja toimintavalmiutta. Operaation johtaminen sieltä, missä on kattavin tilannekuva ja tilannetietoisuus merialueelta, palvelisi myös yhteiskunnan ja valtionjohdon tietotarpeita.

Meripelastustoimen ja merellisten öljy- ja kemikaalivahinkojen nykyistä hyvää ja tiivistä viranomaisyhteistyötä jatkettaisiin. Merellisten toimijoiden (METO) yhteistyö sekä meripelastustoimeen liittyvä kansallinen yhteistyö erityisesti sisäministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastojen välillä tarjoaisi hyvät mahdollisuudet esimerkiksi uusien kustannustehokkaiden keinojen luomiseksi öljy- ja aluskemikaalivahinkojen ennalta ehkäisemiseksi sekä tutkimustiedon välittämiselle päätöksentekijöille ja kansainvälisessä yhteistyössä huomioon otettavaksi. Lisäksi on mahdollisuus syventää yhteistyötä suojapaikkapäätösprosessissa huomioiden kansainvälinen kehitys.

Pelastustoimen maakuntauudistuksesta johtuvilla tulevilla organisaatiomuutoksilla sekä öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunnan säätämisellä osaksi pelastuslain mukaista pelastustoimintaa voidaan arvioida olevan meritoimintaa selkeyttävä vaikutus, koska maakunnallinen pelastustoimi toimii vahvemmin valtiollisessa ohjauksessa ja öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjunta voidaan tarvittaessa koota erikseen määrättäville pelastuslaitoksille. Tämä parantaa mahdollisuuksia kehittää valtakunnallisesti yhtenäisiä ja tehokkaita toimintamalleja.

Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntakustannusten korvauskäsittelyn valmistelu ja ohjeistaminen siirtyisivät sisäministeriölle.

Ympäristöhallinnolta siirrettäisiin sisäministeriöön kokonaisuudessaan neljän henkilötyövuoden työpanos. Siirrettävien henkilöiden sijoittuminen sisäministeriön organisaatiossa ratkaistaisiin myöhemmin käytännön tarpeen mukaisesti. Henkilösiirroissa noudatetaan hyvän hallinnon periaatteita.

Rajavartiolaitoksen merellisen öljy- ja kemikaalitorjunnan keskeisillä asiantuntijoilla on laaja kenttäkokemus ja erityisasiantuntijatehtävissä toimitaan tyypillisesti pitkään. Muutokset edellyttäisivät kuitenkin henkilöstön täydennyskoulutusta. Suomen ympäristökeskuksen ympäristövahinkojen torjuntaryhmän asiantuntijoiden siirtämisellä sisäministeriöön varmistettaisiin toimintakyvyn säilyminen myös muutosvaiheessa.

Sisäministeriö vastaisi yleisestä torjuntatekniikan koulutuksesta sekä kiireellisen merellisen öljy- ja kemikaalivahinkojen torjunnan operatiiviseen johtamiseen liittyvien johtokeskustoimintojen ja johtotasojen perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksesta. Öljy- ja aluskemikaalivahinkojen torjuntakoulutus voitaisiin toteuttaa tehokkaasti sisäministeriön hallinnonalan oppilaitoksissa, jotka jo nyt tuottavat pelastustoiminnan ja meripelastustoiminnan koulusta.

Pelastustoimen sivutoimisen ja sopimushenkilöstön kelpoisuusvaatimukset

Yhdessä Pelastusopistosta annettuun lakiin ehdotettujen muutosten kanssa esitys pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutusta koskeva tarkennus yhtenäistäisi opetussuunnitelmia ja kursseja sekä edistäisi pelastustoimintaan osallistuvan sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön osaamisen suunnitelmallista ja tehokasta kehittämistä. Tällä arvioidaan olevan myönteistä vaikutusta pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön osaamiseen ja suorituskykyyn. Ehdotetut muutokset edistäisivät lisäksi pelastustoimen palveluiden yhdenmukaista saatavuutta koko maassa.

Väestönsuojarakentaminen

Ehdotetut väestönsuojarakentamista koskevat muutokset turvaisivat nykyisen väestönsuojakannan ylläpidon ja maahan rakennettaisiin edelleen uusia väestönsuojia. Väestönsuojia voitaisiin jatkossakin varautua käyttämään siviiliväestön suojaamiseen mahdollisilta asevaikutuksilta, ionisoivalta säteilyltä ja myrkyllisiltä aineilta.

Nykyiseen uhkakäsitykseen kuuluu sotilaalliseen hyökkäykseen liittyvä tarve väestön suojaamiseen. Sisäministeriön väestön suojaamisen strategian (2007) mukaisesti tavoitteena on suojata väestöä niin hyvin kuin on mahdollista realistisesti toteutettavissa olevin järjestelyin ja kustannuksin. Poikkeusoloissa väestö varaudutaan riskiarvioiden ja uhkatilanteiden mukaisesti suojaamaan olemassa oleviin väestönsuojiin, mahdollisimman hyvän suojan antaviin sisätiloihin tai evakuointien avulla. Väestönsuojelu koostu useista erilaisista yhteensovitetuista järjestelyistä. Kyse on kokonaisuudesta, jossa väestön suojaamisessa hyödynnetään kaikkia toimenpiteitä kulloinkin tarkoituksenmukaisella tavalla.

Valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon (2012) mukaan, samalla kun Suomi varautuu maan puolustamiseen, on kyettävä suojaamaan väestöä ja turvaamaan yhteiskunnan toimintakyky. Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon (2016) mukaan läntiseen yhteisöön kuuluvan Suomen turvallisuuspoliittinen ympäristö on muuttunut. Turvallisuustilanteen kiristymisellä Euroopassa ja Itämeren alueella on välittömiä vaikutuksia Suomelle. Sotilaallista voimankäyttöä Suomea vastaan tai sillä uhkaamista ei voida sulkea pois. Suomi kehittää kansallista kriisinkestokykyään laaja-alaisesti. Turvallisuutta ja hyvinvointia uhkaaviin tai niihin haitallisesti vaikuttaviin tilanteisiin varaudutaan ja valmistaudutaan ennakolta, jotta haitat voidaan ennakoida tai torjua.

Suomeen on viimeisen runsaan 50 vuoden aikana rakennettu kohtuullisen kattava väestönsuojakanta. Väestönsuojat eivät kuitenkaan jakaudu tasaisesti maan eri osiin ja erityisesti vanhimmat suojat edellyttävät peruskorjausta.

Ehdotuksen mukaan tiettyjen väestönsuojarakentamiseen liittyvien helpotusten myöntäminen siirtyisi sisäministeriöltä ja aluehallintovirastoilta kuntien rakennusvalvontaviranomaisille. Vuosittain rakennetaan väestönsuojia noin 600 rakennukseen. Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut vuosittain noin 10 myönteistä päätöstä rakentamisvelvoitteesta vapauttamiseksi. Sisäministeriön käsittelemät alueelliset vapautukset ovat harvinaisia yksittäistapauksia. Ehdotus ei näin ollen lisäisi merkittävästi kuntien rakennusvalvontaviranomaisten työmäärää.

Ehdotetuilla muutoksilla päätöksenteko olisi lähempänä rakentajia ja hakijan kannalta viranomaistoiminta olisi selkeämpää, kun poikkeuksista ja helpotuksista päättäisi aina rakennusluvan myöntävä viranomainen. Alueellista

vapauttamista koskevan päätösvallan siirtäminen rakennusluvan myöntävälle viranomaiselle tehostaisi eri helpotusmuotojen kokonaisvaltaista käyttöä. Ehdotetut muutokset parantaisivat lisäksi aluekohtaisten yhteissuojien käyttömahdollisuuksia.

Esitetyllä muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa aluehallintoviraston nykyisin soveltamaa ratkaisukäytäntöä kustannusten osalta tai muutenkaan laajentaa tämän vapautusperusteen käyttöä. Vapautuksen myöntäminen edellyttäisi edelleen, että väestönsuojan kustannukset olisivat yli 4 prosenttia rakentamisen kokonaiskustannuksista.

Palosuojelurahastolaki

Palosuojelurahastosta voitaisiin jatkossakin myöntää lain tarkoituksen edistämiseksi yleisavustuksia ja erityisavustuksia pelastusalan järjestöille ja muille vastaaville yhteisöille sekä erityisavustuksia kunnille ja sopimuspalokunnille (vapaaehtoisille palokunnille) sekä apurahoja ja stipendejä. Rahastosta voitaisiin jatkossakin myöntää myös muille erityisavustuksia muun muassa oppimateriaalin tuotantoon ja hankintaan, tutkimus- ja kehittämishankkeisiin sekä valistukseen ja neuvontaan.

Rahaston ohjaamisen lisääminen toisi rahastossa olevat varat yhdenvertaisempaan asemaan talousarviovarojen kanssa ja edistäisi rahaston varojen käytön valvontaa tuloksellisuuden kannalta.

Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta (HE 64/2018), jossa ehdotetaan muutettavaksi pelastuslakia siten, että alueen pelastustoimelta poistettaisiin velvoite huolehtia nuohouspalvelujen järjestämisestä alueellaan.

Hallituksen esitysten HE 64/2018, HE 18/2018 ja HE 138/2018 pelastuslain 27 § 1 momentti, 104 §:n 5 momentti, 105 §:n 1 momentin 3 kohta ja 106 §:n 1 momentin 13 ja 14 kohta on tarpeen sovittaa yhteen.

Sisäministeriö esittää, että hallintovaliokunta muuttaisi edellä mainituista esityksistä viimeisenä hyväksyttäväksi tulevaa esitystä seuraavasti:

HE 18/2018 vp	*Ehdotus*
27 § *Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät* Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan *ja nuohouspalvelujen* asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädetyistä tehtävistä. — — — — — — —	27 § *Alueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät* Alueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä muista tässä laissa sille säädetyistä tehtävistä. — — — — — — —
104 § *Muutoksenhaku* — — — — — — — Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, *59 §:n 3 momentin nojalla tehtyyn nuohouksesta perittävää maksua koskevaan päätökseen ja* 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.	104 § *Muutoksenhaku* — — — — — — — Tämän lain 29 §:n nojalla tehtyyn alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen, 96 §:n 2 momentin nojalla tehtyyn perittävien maksujen suuruutta koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siten kuin kuntalaissa (410/2015) säädetään.
105 §	105 §

Uhkasakko ja teettämisuhka Joka — — — — — — — — 3) laiminlyö 13 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia nuohouksesta ja ilmanvaihtokanavien ja -laitteiden huollosta ja puhdistamisesta tai tikkaiden, kattokulkuteiden ja turvavarusteiden pitämisestä kunnossa, — — — — — — — — voidaan asianomaisen pelastusviranomaisen päätöksellä velvoittaa määräajassa oikaisemaan se, mitä on tehty tai lyöty laimin; edellä 8 kohdassa tarkoitetussa asiassa päätöksen tekee kuitenkin aluehallintovirasto. — — — — — — — —	*Uhkasakko ja teettämisuhka* Joka — — — — — — — — 3) laiminlyö 13 §:ssä, *13 a §:ssä tai 13 b §:ssä* säädetyn velvollisuuden huolehtia nuohouksesta ja ilmanvaihtokanavien ja -laitteiden huollosta ja puhdistamisesta tai tikkaiden, kattokulkuteiden ja turvavarusteiden pitämisestä kunnossa, — — — — — — — — voidaan asianomaisen pelastusviranomaisen päätöksellä velvoittaa määräajassa oikaisemaan se, mitä on tehty tai lyöty laimin; edellä 8 kohdassa tarkoitetussa asiassa päätöksen tekee kuitenkin aluehallintovirasto. — — — — — — — —
106 § *Rangaistukset* Joka tahallaan tai huolimattomuudesta — — — — — — — — 13) laiminlyö 61 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa tulisijoissa ja savuhormeissa olevista vioista tai puutteista, 14) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää luetteloa nuohotuista kohteista tai säilyttää tietoja nuohouksen suorittamisesta taikka — — — — — — — — on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, pelastusrikkomuksesta sakkoon. — — — — — — — —	106 § *Rangaistukset* Joka tahallaan tai huolimattomuudesta — — — — — — — — 13) laiminlyö 61 §:ssä säädetyn velvollisuuden *kertoa nuohoustodistuksessa* tulisijoissa ja savuhormeissa *havaitut viat tai puutteet*, 14) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn velvollisuuden *ilmoittaa pelastusviranomaiselle tulisijoissa ja savuhormeissa havaitut tulipalon vaaraa aiheuttavat vakavat viat tai puutteet* taikka — — — — — — — — on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, pelastusrikkomuksesta sakkoon. — — — — — — — —

Tekniset muutosesitykset

2 a § 1 momentti 5 kohta: Sopimuspalokunnan määritelmä

Pelastuslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 2 a §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan sopimuspalokunnalla pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa, sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta.

Luettelosta on jäänyt pois *tai* -sana. Sisäministeriö esittää, että pelastuslain 2 a §:n 1 momentin 5 kohta korjattaisiin näin kuuluvaksi:

5) *sopimuspalokunnalla pelastustoimen järjestelmään kuuluvaa vapaaehtoista palokuntaa, laitospalokuntaa, teollisuuspalokuntaa **tai** sotilaspalokuntaa, joka on tehnyt pelastuslaitoksen kanssa sopimuksen pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien hoitamisesta*.

26 § Pelastusviranomaiset

Sisäministeriö esittää, että 26 §:n 1 momentissa sisä*asiain*ministeriö korjattaisiin sisäministeriöksi.

36 a § Pelastustoiminnan johtajan toimivaltuudet öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjunnassa

Ehdotetun säännöksen on ollut tarkoitus vastata nykyistä oikeustilaa niin, että siihen koottaisiin voimassa olevan öljyvahinkojen torjuntalain 20 ja 23 § sekä 36 §:n 2 momentin säännös korvausvelvollisuudesta toimivaltuuksia vastaavin osin. Ehdotetusta 36 a §:stä on kuitenkin jäänyt pois öljyvahinkojen torjuntalain 36 §:n 2 momentin sisältö. Edellä sanotun perusteella sisäministeriö esittää, että pelastuslain 36 a §:ää korjattaisiin niin, että siihen lisättäisiin alkuperäisen tarkoituksen mukaisesti 3 momentti, johon otettaisiin öljyvahinkojen torjuntalain 36 §:n 2 momentin sisältö seuraavasti:

Pelastuslaitos tai Rajavartiolaitos suorittaa korvauksen edellä 1 ja 2 momentin mukaan käyttöön otetusta omaisuudesta sekä torjuntatehtävien suorittamisesta ulkopuoliselle mahdollisesti aiheutuneesta vahingosta, siten kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

55 § Valtion vastuu koulutuksesta

Sisäministeriö esittää, että 55 §:n 2 momentissa sisä*asiain*ministeriö korjattaisiin sisäministeriöksi.